

Sygn. akt III U 288/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2013r.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce Wydział III

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Bożena Bielska

Protokolant: st.sekr.sądowy Anna Rogalska-Ciak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2013r. w O.

sprawy z odwołania J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 23 marca 2012r. **nr** (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje J. S. prawo do emerytury od 16 listopada 2011r.,
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 08.10.2013r., sygn. akt III AUa 790/13:

Zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 288/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23.03.2012r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił J. S. prawa do emerytury.

W odwołaniu od tej decyzji J. S. wniósł o zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w W.: od 01.08.1974r. do 31.08.1978r., od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. oraz od 01.02.1992r. do 31.12.1998r.

W uzasadnieniu podniósł, że w okresie od 01.08.1974r. do 31.08.1978r. pracował na stanowisku montera instalacji rurociągowych, w okresie od 01.02.1992r. do 31.12.1998r. na stanowisku montera instalacji przemysłowych i sanitarnych, natomiast w okresie od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. na stanowisku operatora sprzęzarek, maszynista sprzęzarek i pomp.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Wskazał, że do stażu pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono okresów zatrudnienia w Z. W.: od 01.08.1974r. do 31.08.1978r. oraz od 01.02.1992r. do 31.12.1998r. na stanowisku monter instalacji rurociągowych oraz monter instalacji przemysłowych i sanitarnych, ponieważ zgodnie z wykazem A działem V poz. 1 pkt 3 załącznika do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r. stanowiskiem uprawnionym do niższego wieku emerytalnego jest monter instalacji i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych i gazowych, nie zaliczono też okresu od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. na stanowisku operator sprężarek, maszynista sprężarek i pomp, ponieważ zgodnie z wykazem A działem XIV poz. 9 pkt 2 załącznika do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r. stanowiskiem uprawnionym do niższego wieku emerytalnego jest maszynista sprężarek.

Biorąc powyższe pod uwagę organ rentowy stwierdził, że J. S. nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do emerytury, dlatego zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

J. S. w dniu 12.10.2011r. w złożył w ZUS wniosek o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury.

Po jego rozpoznaniu ZUS w dniu 06.12.2011r. wydał decyzję, w której odmówił mu prawa do emerytury wskazując, że odwołujący na dzień 1.01.1999r. nie udowodnił wymaganego 25-letniego ogólnego stażu pracy oraz 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Rozpatrując wniosek o emeryturę Oddział ZUS uznał za udowodniony na dzień 01.01.1999r. ogólny okres pracy wynoszący 24 lata i 5 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych. W stażu pracy nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców odwołującego od 08.11.1967r. do 31.07.1974r. wskazując, że brak jest oświadczenia, do jakiej szkoły uczęszczał odwołujący w trakcie pracy w gospodarstwie rolnym oraz w jakiej odległości była ona oddalona od gospodarstwa rolnego, a także czy w trakcie roku szkolnego odwołujący zamieszkiwał w internacie.

Do pracy w szczególnych warunkach ZUS nie uwzględnił natomiast okresów pracy w (...) Sp. z o.o. w W.: od 01.08.1974r. do 31.08.1978r. i od 01.02.1992r. do 31.12.1998r. na stanowisku monter instalacji rurociągowych oraz monter instalacji przemysłowych i sanitarnych, wskazując, że zgodnie z wykazem A działem V poz. 1 pkt 3 załącznika do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r. stanowiskiem uprawnionym do niższego wieku emerytalnego jest monter instalacji i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych i gazowych, nie uwzględnił też okresu od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. na stanowisku operator sprężarek, maszynista sprężarek i pomp, wskazując, że zgodnie z wykazem A działem XIV poz. 9 pkt 2 załącznika do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r. stanowiskiem uprawnionym do niższego wieku emerytalnego jest maszynista sprężarek.

J. S. od decyzji z dnia 06.12.2011r. wniósł odwołanie do Sądu Okręgowego w Ostrołęce w sprawie III U 20/12. W trakcie postępowania sądowego złożył nowe dokumenty, dotyczące pracy w gospodarstwie rolnym, akta sprawy zostały przekazane organowi rentowemu celem zajęcia stanowiska w kwestii możliwości zaliczenia do ogólnego stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

Po ponownym rozpatrzeniu okresu pracy w gospodarstwie rolnym, ZUS uznał okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 09.11.1967r. do 31.07.1974r. i zaliczył ten okres do ogólnego stażu pracy, w wyniku czego J. S. udowodnił wymagany 25 letni staż pracy.

Mimo udokumentowania 25-letniego okresu pracy organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 23.03.2012r. ponownie odmówił J. S. prawa do wcześniejszej emerytury, bowiem uznał, iż nadal nie udowodnił on 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Do pracy w szczególnych warunkach ZUS nadal nie zaliczył okresów pracy w (...) Sp. z o.o. w W. od 01.08.1974r. do 31.08.1978r., od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. oraz od 01.02.1992r. do 31.12.1998r.

J. S. kwestionując decyzję ZUS z dnia 23.03.2012r. wywodził, że spełnia wszystkie warunki do przyznania emerytury a zdaniem Sądu jego odwołanie od tej decyzji ZUS jest zasadne.

Zgodnie z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 01.01.1949r., jeżeli:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa,
- rozwiązał stosunek pracy, w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem,
- w dniu wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. 01.01.1999r., udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 dla mężczyzn i okres zatrudnienia w szczególnych warunkach co najmniej 15 lat.

Według przepisu § 2 ust. 1 w/w Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w Rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Poza sporem jest, że J. S. w dacie składania wniosku osiągnął wymagany wiek 60 lat. Wykazał też wymagany okres 25-letni ogólny staż pracy i nie jest członkiem OFE. Wykazał również fakt rozwiązania stosunku pracy. Wprawdzie w dacie składania wniosku postawał w zatrudnieniu u pracodawcy (...) N. w Z., lecz w toku postępowania w sprawie IIIU 20/12 złożył świadectwo pracy, z którego wynika, że ten stosunek pracy ustał z dniem 15.12.2011r. (k. 28 akt IIIU 20/12).

Rozstrzygnięcie w sprawie było więc uzależnione od ustalenia, czy odwołujący posiada wymagany okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

J. S. wnosił o zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w W. od 01.08.1974r. do 31.08.1978r., od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. oraz od 01.02.1992r. do 31.12.1998r.

Na okoliczność zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w W. odwołujący złożył do ZUS świadectwo pracy, w którym wskazano, że był on zatrudniony od 01.08.1974r. do 30.06.2001r. na stanowisku monter instalacji rurociągowych, operator sprzężarek, maszynista sprzężarek i pomp, mistrz, monter instalacji przemysłowych i sanitarnych (k. 10a.e.).

Złożył do ZUS również świadectwo pracy w szczególnych warunkach, wystawione w dniu 30.06.2001r. przez (...) Sp. z o.o. w W. (k. 14a.e.). Świadectwo to wskazuje, że w okresie od 01.08.1974r. do 31.08.1978r. odwołujący pracował na stanowisku monter instalacji rurociągowych, wymienionym w Dziale V poz. 1 pkt 3 załącznika do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r., w okresie od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. pracował na stanowisku operator sprzężarek, maszynista sprzężarek i pomp, wymienionym w Dziale XIV poz. 9 pkt 2 załącznika do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r., a w okresie od 01.02.1992r. do 31.12.1998r. na stanowisku monter instalacji przemysłowych i sanitarnych, wymienionym w Dziale V poz. 1 pkt 3 załącznika do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r.

W toku postępowania w celu oceny, czy odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach, Sąd przesłuchał odwołującego i świadków: J. H. i W. W., zapoznał się też z aktami osobowymi odwołującego i przesłuchał J. S. w charakterze strony oraz dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu bhp, I. M.. Po otrzymaniu opinii, na skutek zastrzeżeń odwołującego, Sąd przesłuchał jeszcze dodatkowo świadków J. H. i W. W., a ich zeznania w sposób istotny wpłynęły na ocenę materiału dowodowego i ocenę czynności odwołującego w spornym okresie.

Z akt osobowych odwołującego wynika, że w dniu 01.08.1974r. została z nim zawarta umowa o pracę, w której powierzono mu stanowisko montera instalacji rurociągowych, z dniem 01.09.1976r. powierzono mu obowiązki operatora sprężarek, z dniem 01.03.1981r. stanowisko maszynisty sprężarek, a z dniem 01.02.1986r. stanowisko maszynisty sprężarek i pomp. Z dniem 01.05.1988r. odwołującemu powierzono stanowisko mistrza na wydziale TE- (...), gdzie dotychczas był zatrudniony na stanowisku maszynisty sprężarkowni. Z dniem 01.02.1992r. odwołującemu powierzono obowiązki montera instalacji przemysłowych i sanitarnych i to stanowisko zajmował do 31.12.1998r.

W celu oceny, czy odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu bhp, I. M..

Biegła w opinii z dnia 30.01.2013r. wskazała, iż pracy odwołującego w żadnym ze spornych okresów nie można zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach.

Z treści opinii wynika, że biegła przyjęła, iż odwołujący w okresie zatrudnienia od 01.08.1974r. do 31.08.1978r. pracował faktycznie na stanowisku montera instalacji rurociągowych i montera instalacji rurociągów. Wniosek ten jest zgodny z danymi wynikającymi z akt osobowych J. S. oraz zeznaniami samego odwołującego i Sąd go podziela.

J. S. zeznał bowiem, iż gdy został przyjęty w 1974r. do pracy, to zakład był w fazie rozwoju i wówczas pracował przy zakładaniu instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych wewnątrz budynku oraz na zewnątrz w ziemi, w głębokich wykopach (k. 22a.s.).

W świetle w/w zeznań należy podzielić stanowisko biegłej, iż odwołujący w okresie od 01.08.1974r. do 31.08.1978r. nie pracował w szczególnych warunkach.

Biegła słusznie wskazała, że zgodnie Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do pracy w szczególnych warunkach w wykazie A, w Dziale V - prace w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, pod poz. 1 wymienione zostały roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach. Treść tego przepisu świadczy o tym, że wymóg prowadzenia prac w głębokich wykopach dotyczy zarówno budowy rurociągów jak i robót wodnokanalizacyjnych. Z zeznań odwołującego wynika zaś, że zajmował się zakładaniem instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych zarówno wewnątrz budynku i na zewnątrz, w tym tylko część z prac była prowadzona w głębokich wykopach.

W tej sytuacji pracy J. S. w okresie od 01.08.1974r. do 31.08.1978r. nie można zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do kolejnego spornego okresu wskazać trzeba, iż z treści opinii wynika, że biegła przyjęła, iż odwołujący w okresie zatrudnienia od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. pracował na stanowisku operatora sprężarek i maszynisty sprężarek. Wniosek ten jest zgodny z danymi wynikającymi z akt osobowych J. S. i znajdującymi się tam nazwami stanowisk, wskazanymi w angażach.

Z treści opinii wynika też, że biegła odmawiając zaliczenia w/w okresu do pracy w szczególnych warunkach przyjęła, iż do zakresu obowiązków odwołującego w tym okresie należała obsługa 1 sprężarki, gdyż druga stanowiła rezerwę i pomp, konserwacja i remonty sprężarek oraz pomp. (...) sprężarki polegała na dodawaniu oleju, odczycie wskazań manometrów. Na pierwszej zmianie w zakładzie była brygada hydraulików zajmująca się remontami i konserwacją instalacji gazowej, wodno-kanalizacyjnej i przemysłowej. Brygada nie pracowała na drugiej i trzeciej zmianie, stąd jej obowiązki przejmowali pracownicy zajmujący się obsługą sprężarkowni i pompowni.

Biegła wskazała, że w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. wykazie A dziale XIV prace różne w punkcie 9 zostały wymienione prace: bezpośrednia obsługa stacji sprężarek. Odwołujący nie obsługiwał zaś stacji sprężarek, lecz jedną sprężarkę, ponadto do zakresu obowiązków, oprócz obsługi sprężarki, należały prace, które nie są wymienione wśród katalogu prac wykonywanych w szczególnych warunkach, np. remont pomp i sprężarki, remonty

instalacji gazowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, sprężonego powietrza. Zdaniem biegłej odwołujący bezpośrednio nie zajmował się więc obsługą stacji sprężarek w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Sądu, wbrew treści opinii, pracę J. S. w okresie od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. na stanowisku operatora sprężarek i maszynisty sprężarek należy zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach.

Z treści zeznań J. S. oraz świadków J. H. i W. W. wynika, że podstawowym obowiązkiem odwołującego w tym okresie była obsługa sprężarek i współpracujących z nimi pomp oraz ich remonty.

Zwrócić należy uwagę na fakt, iż świadkowie J. H. i W. W. byli przesłuchiwani dwukrotnie, przed sporządzeniem opinii biegłej oraz po jej sporządzeniu, w związku z zastrzeżeniami dowodzącymi do opinii.

Przesłuchiwani po raz pierwszy zeznali, że w sprężarkowni były dwie maszyny, które wytwarzały sprężone powietrze dla potrzeb zakładu – urządzeń pneumatycznych używanych do produkcji w zakładzie oraz hartowni. Wskazali, że praca w sprężarkowni, w tym praca J. S., polegała na obsłudze sprężarek: trzeba było dodawać olej, spisywać parametry wskaźników co godzinę, sprężarki były chłodzone wodą, więc obok była pompownia, którą też obsługiwali, gdy pompa się wyłączyła, to trzeba było ją włączyć, robili też remonty sprężarek i pomp.

Świadkowie J. H. i W. W. przesłuchiwani po raz pierwszy zeznali, iż w zakładzie na I zmianie była oddzielna brygada, która zajmowała się remontem instalacji gazowych, wodno-kanalizacyjnych i przemysłowych. Ponieważ takiej brygady nie było na II i III zmianie i w dni świąteczne, to oni na II i III zmianie pracowali przy usuwaniu usterek w tych instalacjach. Biegła w oparciu o te zeznania przyjęła, iż J. S. nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako operator sprężarek, bowiem usuwał awarie przy innych instalacjach, a nadto nie obsługiwał stacji sprężarek lecz jedną sprężarkę.

W ocenie Sądu nie można jednak przyjąć, iż odwołujący obsługiwał jedną sprężarkę.

Po nadesłaniu opinii biegłej, na skutek wniesienia zastrzeżeń do opinii, Sąd dodatkowo przesłuchał odwołującego oraz świadków J. H. i W. W., którzy bardziej szczegółowo opisali sposób wykonywania czynności przez odwołującego i warunki pracy.

J. S. na rozprawie w dniu 25.03.2013r. zeznał, że jako operator i maszynista sprężarek robił te same czynności i podlegał głównemu energetykowi. Z jego zeznań wynika, iż w wydzielonym pomieszczeniu były dwie duże sprężarki o mocy 290kW. W zakładzie był ruch ciągły na trzy zmiany. W okresie, gdy odwołujący obsługiwał sprężarki, zajmował się też pompami, gdyż sprężarki były chłodzone wodą. W tym samym pomieszczeniu, co sprężarki, były też 3 pompy, a ich obsługa polegała na sprawdzaniu, aby woda była na odpowiednim poziomie i dopuszczaniu w razie potrzeby wody, jeżeli pompa się wyłączyła, to automatycznie wyłączały się też sprężarki. Odwołujący zeznał, że do jego obowiązków należał też remont sprężarek i pomp.

Z zeznań świadka J. H., złożonych dodatkowo na rozprawie w dniu 09.04.2013r. wynika, iż remontami sprężarek i pomp zajmowała się ta sama brygada, która wykonywała prace na sprężarkowni, tj. m.in. odwołujący, sprężarka była bardzo dużym urządzeniem, była tam suwnica i naprawa odbywała się w pomieszczeniu sprężarkowni, przy której był też warsztat. Dwie osoby musiały być fizycznie na terenie sprężarkowni i mogły wykonywać czynności tylko tam, dlatego była oddzielna ekipa wykonująca czynności poza sprężarkownią i ona pracowała na I zmianie, zajmując się innymi instalacjami.

Z powyższych zeznań wynika więc, że w zakładzie (...) było oddzielne pomieszczenie sprężarkowni, w którym był cały kompleks maszyn, tj. sprężarek i pomp. Wprawdzie na bieżąco pracowała jedna sprężarka i pompa, lecz okoliczność ta nie może powodować – tak jak przyjęła biegła - odmowy zaliczenia pracy odwołującego do pracy w szczególnych warunkach. J. S. bezsprzecznie obsługiwał sprężarki i pompy, a ani w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., ani w przepisach resortowych nie wskazano, że obsługa musi dotyczyć więcej niż jednej sprężarki i pompy. W przepisach Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w Wykazie A w Dziale XIV poz. 9 wskazano jedynie

prace polegające na bezpośredniej obsłudze stacji sprężarek. W Zarządzeniu nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dn. 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego w Wykazie A w Dziale XIV poz. 9 pkt 1 i 2 wskazano zaś prace polegające na bezpośredniej obsłudze stacji sprężarek na stanowisku maszynisty pomp i maszynisty sprężarek. Oznacza to, że w/w przepisy za stację sprężarek uważają nie tylko samą sprężarkę, lecz także pompy, które są niezbędne do prawidłowej pracy sprężarki i tworzą z nią nierozdzielnie związany kompleks urządzeń.

Sąd nie podziela też opinii biegłej w zakresie, w którym biegła przyjęła, iż do obowiązków odwołującego w okresie pracy w sprężarkowni należało wykonywanie remontów instalacji znajdujących się poza sprężarkownią.

Z zeznań świadków i zainteresowanego, przesłuchiwanego, na pierwszej rozprawie, na których opierała się biegła wynika, że m.in. obaj świadkowie i J. S. stanowili obsługę sprężarkowni, a poza tym w zakładzie na I zmianie była oddzielna brygada, która zajmowała się remontem instalacji gazowych, wodno-kanalizacyjnych i przemysłowych. Przesłuchiwani na pierwszej rozprawie świadkowie zeznali wprawdzie, iż takiej brygady nie było na II i III zmianie i w dni świąteczne, i dlatego to oni w razie potrzeby, na II i III zmianie usuwali usterki w instalacji gazowej, wodno-kanalizacyjnej i przemysłowej, lecz w toku ponownego przesłuchiwania świadków podali oni dodatkowe informacje, które w sposób istotny wpływają na ocenę charakteru pracy odwołującego.

Ponowne przesłuchanie, już po sporządzeniu opinii, świadków J. H. i W. W., dostarczyło bowiem nowych informacji w kwestii czynności wykonywanych poza sprężarkownią przy innych instalacjach. Sąd przesłuchując tych świadków ponownie na rozprawie w dniu 09.04.2013r. zadawał im szczegółowe pytania, dotyczące dokonywania remontów poza sprężarkownią. Obaj świadkowie sprecyzowali wówczas, że uczestniczyli w tych naprawach, lecz ich czynności sprowadzały się do zamknięcia zaworów. Sąd dał wiarę ich zeznaniom złożonym na rozprawie w dniu 09.04.2013r., gdyż łączą się one w sposób logiczny z celem ich pracy w sprężarkowi.

Świadek J. H. przesłuchiwany na rozprawie w dniu 09.04.2013. zeznał bowiem, że w sprężarkowni na zmianie było 2 pracowników, jeden był prowadzącym, a drugi pomocnikiem, dwie osoby musiały być fizycznie na terenie sprężarkowni i mogły wykonywać czynności tylko tam, dlatego była oddzielna brygada wykonująca czynności poza sprężarkownią, a mistrz nadzorował obie ekipy.

Z powyższymi zeznaniami świadka J. H. logicznie wiążą się zeznania świadka W. W., który na rozprawie w dniu 04.09.2013r. zeznał, że pracownicy pracujący na sprężarkowni sporadycznie wykonywali czynności na drugiej czy trzeciej zmianie, jak się coś zepsuło na produkcji i chodziło o sytuację, gdy np. urwał się kran, to zakręcali wodę. Świadek podkreślał, że na II i III zmianie byli mechanicy maszynowi i oni naprawiali maszyny w czasie awarii, a czynności odwołującego i świadka sprowadzały się tylko do zakręcenia danego zaworu. Na II i III zmianie nikt nie robił czynności wykonywanych przez specjalną grupę hydraulików, zajmującą się instalacjami wodnokanalizacyjnymi, odwołujący i świadkowie i odwołujący zakręcali tylko wodę i zgłaszali to mistrzowi, przy czym oni zakręcali tylko wodę do instalacji wodnokanalizacyjnej.

Sąd dał wiarę tym zeznaniom. Biorąc pod uwagę ilość osób pracujących w sprężarkowni na jednej zmianie i konieczność wykonywania obsługi sprężarek, pomp i ich remontów należy uznać, że osoby nadzorujące sprężarkownię nie mogły fizycznie przebywać przez dłuższy czas poza sprężarkownią, gdyż wówczas pozostawałaby ona bez obsługi. Nie mogli więc dokonywać remontów i napraw instalacji znajdujących się poza sprężarkownią. Sądowi ze spraw innych osób, pracowników zakładu (...) wiadomo, iż w zakładzie tym były inne osoby, zajmujące się stale przeprowadzaniem remontów instalacji i maszyn produkcyjnych.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd uznał, że stałe czynności J. S. w okresie od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. na stanowisku operatora sprężarek i maszynisty sprężarek polegały na obsłudze sprężarek i współpracujących z nimi pomp oraz ich remonty.

W konsekwencji Sąd uznał, że w w/w okresie dowołujący pracował w szczególnych warunkach. W Wykazie A w Dziale XIV poz. 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wskazano prace polegające na bezpośredniej obsłudze stacji sprężarek. W Zarządzeniu nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego w Wykazie A w Dziale XIV poz. 9 pkt 1 i 2 wskazano zaś prace polegające na bezpośredniej obsłudze stacji sprężarek na stanowisku maszynisty pomp i maszynisty sprężarek. Odwołujący pracował w sprężarkowni i jako podstawowe prace były tam wykonywane prace operatora sprężarek i pomp. Czynności odwołującego, polegające na remontach i naprawach tych sprężarek i pomp są więc pracami w szczególnych warunkach, wskazanymi w Wykazie A Dziale XIV poz. 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., była to bowiem bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Odpowiednie zastosowanie znajdzie tu Wykaz A Dział XIV poz. 5 pkt 1 w/w Zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r.

Odnosząc się do kolejnego spornego okresu wskazać trzeba, iż z treści opinii wynika, że biegła przyjęła, iż J. S. w okresie zatrudnienia od 01.05.1988r. do 31.01.1992r. pracował na stanowisku mistrza wydziału TE- (...). Wniosek ten jest zgodny z danymi wynikającymi z akt osobowych odwołującego i znajdującymi się tam nazwami stanowisk, wskazanymi w angażach.

Z treści opinii wynika też, że biegła odmawiając zaliczenia w/w okresu do pracy w szczególnych warunkach przyjęła, iż do zakresu obowiązków odwołującego należało sprawowanie nadzoru nad pracownikami zatrudnionymi na stanowisku monter instalacji przemysłowych, hydraulicznych. Pracownicy ci zajmowali się między innymi remontami i konserwacją instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej, wentylacji, sprężonego powietrza, obsługą sprężarkowni. Ponadto odwołujący zajmował się także pracami o charakterze biurowym, jak np. prowadzenie ewidencji pracy, dokumentacji placowej, premiowania pracowników, sporządzaniem raportów z przebiegu pracy na zmianie.

Biegła wskazała, że w wykazie A dziale XIV poz. 24 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wymieniona jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z 07.02.1983r., objęte poz. 24 Działu XIV wykazu A, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Nadzorowani przez odwołującego pracownicy nie świadczyli zaś pracy w warunkach szczególnych.

Sąd podziela wniosek biegłej, iż J. S. w okresie od 01.05.1988r. do 31.01.1992r. nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Zarówno z zeznań odwołującego, jak i świadków J. H. i W. W. wynika bowiem, że w tym okresie pracował na stanowisku mistrza. Nadzorował wówczas osoby pracujące w brygadzie w sprężarkowni, a nadto osoby pracujące na I zmianie w brygadzie, która zajmowała się remontem instalacji gazowych, wodno-kanalizacyjnych i przemysłowych, w tym remontami białego montażu w łazienkach.

Jak już wskazano wyżej, odwołujący przed objęciem stanowiska mistrza pracował w sprężarkowni, wykonywał więc takie same czynności, jak osoby, które potem nadzorował już jako mistrz. Pracę osób zatrudnionych w sprężarkowni Sąd zaliczył do pracy w szczególnych warunkach. Ponieważ jednak J. S. jako mistrz nadzorował również brygadę zajmującą się remontami i konserwacją instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym białym montażem, nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do kolejnego spornego okresu wskazać trzeba, iż z treści opinii wynika, że biegła przyjęła, iż J. S. w okresie zatrudnienia od 01.02.1992r. do 31.12.1998r. pracował faktycznie na stanowisku montera instalacji rurociągowych i montera instalacji wodociągów, zajmował się zakładaniem instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych zarówno wewnątrz budynku i na zewnątrz, w tym tylko część z prac była prowadzona w głębokich wykopach.

Sąd nie podziela wniosków opinii biegłej co do okresu od 01.02.1992r. do 31.12.1998r., ponieważ opiera się on o błędne ustalenie rodzaju czynności wykonywanych przez odwołującego. Biegła w opinii kierowała się nazwą stanowiska pracy J. S., podczas gdy najbardziej istotną kwestią jest to, jakie czynności wykonywał odwołujący, a nie nazwa jego stanowiska wskazana w angażu.

J. S. wywodził, iż po zakończeniu pracy na stanowisku mistrza ponownie pracował w sprężarkowni a w ocenie Sądu wykazał powyższe twierdzenie.

Odwołujący już na pierwszej rozprawie zeznał, że gdy przestał być mistrzem, to wrócił na sprężarkownię, chociaż miał angaż montera instalacji, bo wtedy mógł dostać wyższą grupę zaszeregowania (k. 23a.s.). Do tego twierdzenia biegła nie odniosła się w opinii.

Zauważyć trzeba, że Sąd na pierwszej rozprawie przesłuchiwał wprawdzie świadków J. H. i W. W., lecz nie odnosili się oni w sposób wyraźny do czynności wykonywanych przez odwołującego po przeniesieniu ze stanowiska mistrza, a zeznawali na okoliczność czynności wykonywanych przez niego w sprężarkowni i wówczas, gdy był mistrzem.

J. S. dopiero po otrzymaniu opinii biegłej podniósł, że także w okresie od 01.02.1992r. do 31.12.1998r., chociaż miał angaż montera, to faktycznie pracował w sprężarkowni. Wniósł wówczas o ponowne przesłuchanie świadków J. H. i W. W. a Sąd uwzględnił ten wniosek mając na uwadze fakt, że gdy byli przesłuchiwani po raz pierwszy, nie byli pytani o okres pracy odwołującego, przypadający po przeniesieniu ze stanowiska mistrza.

Z ich zeznań, złożonych na ostatniej rozprawie w dniu 09.04.2013r. wynika, iż gdy odwołujący nie był już mistrzem, przeszedł z powrotem na sprężarkownię za inną osobę, która przeszła na emeryturę.

Sąd dał wiarę w/w zeznaniom, gdyż świadkowie jednocześnie podnosili, że nazwy stanowisk wskazane w angażach nie odpowiadały faktycznie wykonywanym czynnościom, a teza ta znalazła potwierdzenie w treści świadectwa pracy, złożonego przez J. H.. Świadek ten zeznał, że pracował na sprężarkowni do końca swojej pracy, przy czym początkowo miał angaż maszynisty, a następnie montera instalacji przemysłowej. Pytany o powody nie dostosowania angażu do czynności świadek zeznał, że główna siedziba zakładu była w W., oni pracowali w filii, więc łączono stanowiska, żeby osoba mogła dostać wyższe wynagrodzenie, bo operator sprężarki miał niższą grupę zaszeregowania, a pod koniec pracy wszyscy dostali stanowiska monter instalacji przemysłowej.

Powyższe zeznania J. H. potwierdza treść wystawionego mu świadectwa pracy (k. 70a.s.) w którym wskazano, że pracował na stanowisku maszynisty sprężarek i pomp, a następnie na stanowisku montera instalacji przemysłowych i sanitarnych, podczas gdy świadek pracował przez cały czas na sprężarkowni.

Mając na uwadze całokształt w/w materiału dowodowego Sąd uznał, iż J. S. wykazał, że w okresie od 01.02.1992r. do 31.12.1998r., chociaż miał angaż montera, to faktycznie pracował w sprężarkowni i wykonywał takie same czynności, jak mając angaż operatora i maszynisty sprężarek.

Tego rodzaju praca, jak zaś już wskazano wyżej, jest pracą w szczególnych warunkach.

Z tych względów Sąd uznał, że w spornych okresach od 01.09.1978r. do 30.04.1988r. (9 lat 8 miesięcy) i od 01.02.1992r. do 31.12.1998r. (6 lat 11 miesięcy) J. S. wykonywał pracę w szczególnych warunkach, łącznie będzie więc posiadał okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat i 7 miesięcy.

J. S. spełnił też wszystkie pozostałe przesłanki warunkujące nabycie uprawnień do wcześniejszej emerytury, wynikające z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Na dzień 01.01.1999r. udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat, osiągnął wiek 60 lat oraz rozwiązał stosunek pracy.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd w oparciu o art. 477¹⁴§2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 23.03.2012r. i przyznał J. S. prawo do emerytury począwszy od dnia 16.12.2011r., tj. dnia następnego po ustaniu stosunku pracy. Jak już wskazano wyżej, jego stosunek pracy ustał z dniem 15.12.2011r.

Zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd był zobowiązany, przyznając odwołującemu prawo do emerytury, do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego, co do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, tj. zarówno przyznającego prawo do świadczenia, jak też jego brak (wyrok SN z dnia 28.04.2010r., II UK 330/09, LEX 604220).

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie brak było podstaw do obciążenia organu rentowego odpowiedzialnością za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu odwołującemu prawa do emerytury. ZUS nie dysponował bowiem niezbędnymi i wystarczającymi dowodami pozwalającymi na uznanie pracy odwołującego w zakładzie (...) Sp. z o.o. w W.. Dopiero zebranie nowych dowodów w sprawie, w tym przesłuchanie świadków i analiza akt osobowych pozwoliły na zaliczenie części spornych okresów do pracy w szczególnych warunkach. Z tych względów Sąd stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.